

APAIZAK NORA...

Ba-da Elizan, ospe aundia izan eta, la aztutzera etorri dan Anaidi edo Ordena bat.

Gaur, ordea, Anaidi orren xedea, ez da-la alperrikakoa ikusten da, apaiz gazter bizitz tankerari bagagozkio. Anaidi onen eta gaurko apaiz askoren bizitzerak, langintzerak duten alkar-ikusiaz nabaiturik, lerro batzuk suzentzen dizkiet YAKIN-en irakurleei.

Aitstatutako Ordena ori, erderaz "Canónigos Regulares" deritzaiona da. Nik euskeraz, Arauduen Kanonigoen Anaidia deituko diot. Eta Anaidi ortako gizoneri: Arauduen kanonigoa.

Anaidi onen arrastoari jarraiki, bere asiera billatzen badugu, laugarren gizaldiraiño errez iritxi gindezke. Gure ezagun dan leren katemaila, Vercellis'ko Eusebio deunak ematen digu. Italiako Vercellis'en Gotzai zala (340-370) berak eta erriko apaizak "Vida común" egiten zuten. Ordundik aurrera arrunta da Gotzaien eta apaizen bizikera ori. Adibiderik ezagunena, Agustín deunak Hipona'n darakutsaguna (354-430). Ez baizuan apaiz egiten "Vida común" ori egin nai

etzuanik.

Bizikera ori erruz ageri da laugarren gizaldia ezkerok. Baiña ordura arte? Orrela bizi ziranak, Bidalien egiñetako IV atzalburua dute eredu: "Ainbeste sinisdunen biotza, berriz, bakarra zan, baita gogoia ere; eta iñork ez zion beretakorik ezer bere zunik; guztia guztientzat zitzaien, ordea. Bidaliek Jesukistoren Berpiztea bipilki aitortzen zuten, ta guztitengan eskerra zan ugari. Landerrik aien artean batere ez zegon; beren alor eta etxeak, jabe guztiak saldurik, ordaiña ekarri ta Apostoluen oiñetan jartzen zutelako; eta andik bear aiña bakoitzari ematen zitzaien. Orrela, Bidalien Barnaba (edo berdina Dana Atsegin-seme) goitizena ezarri zioten Josek, Kiper'en yayo ta lebitarra zanak zeukan landa saldu ta ordaiña ekarri ta Bidalien oiñetan jarri zun" (Olabide, Bid. Eg. IV, 32,37).

Itun Berriko zerrenda onek, ba-du bere esanaia. Jesús-kristoren ondorengo 63 garren urte aldera, aldatu degun ori aitortzen bazaigu, geroxeago ere alkar bizitzak iraungo zuala, nork uste ez du. Ez bear bada, ziurki, aipaturiko zerrendak dion bezin ertsia ta zabaldua, baiño bai elizgizonen artean bederik; elizgion batzuen edo askoen artean.

Dana dala, eztabaidarik erabakitzeko agiririk ez dager gaurdaiño. Ipotesis bezela 'gure iritzi koskorra azaltzea bazaigu, ordea, berriz esan, ba-zirala bizikera ori zeramakiten apaiz-taldeak, genioke. "Esenios" deritzaien erlijioso oiek, ez ote dira neurri batean, alkar bizitza neurrian alegia, adigarritxo bat?

Jarraigun IV garren gizalditik aurrera, apaizen alkar-bizitz onen berri ematen; noraiño dijoan, nola ta zergatik puskatzen ikusiaz.

Agustin'en Hiponako alkar-bizitzak ondorenetan ere aberatsa zalarik, gotzai ugari eman zizkion Elizari. Gotzai auek, Agustin'en eskolako umeak izaki, Maixuen ikasiak eredutzat jorrik, beren bizitoki berrietan: Italian, Galian, etab., "Episkopio" berriak eraiki zituzten. Oietako bat, Julian Pomerio, 450 aldera, Arles'ko gotzai dakusgu.

Gregorio Aundia Aita Santuak (590-604), Inglaterrako Apostolu Agustin deunari, arren erregutzen dio, lurralde artako elizgizonei, Elizaren asierako biziera jarrai arazteko. Eta bere aolkuaren oiñarritzat, Bid.Eg. IV azalburua dakar.

VII eunkadan, Toledoko Elizbatzar orokarrak (675) bakarrik aipatzen du elizgizonen alkar-bizitz au. Zortzigarrenengan berriz, Kontzilio ta Sinodo oroen leloa bera da: elizgizon guzien alkar-bizitza. Garai onetan, Karolingioak agiri dira Europa gelineko agintari, ta klerigoen alkar-bizitz ori gogo zaiela esateko, naiko da beren indar eta eskubide guztia, Elizbatzarretako erabakiak betearazteko eskeitzen dutela, jakitea.

Orain arte araudiren bearrik etzan. Norberaren borondatea aski, gotzaipean elkar-bizitz egokia eramateko. Orain berriz, elizgizon guztiak bizitz orretara beartu nai diranean, lengo asmota ta gogo on aiek ez dagertz iñundik. Eta danantzako araudi bat antolatzen da Aix-la Chapelle'ko Elizbatzarrean (816), Metz'ko Krodegango Gotzaiaren oiñarri ta eredu dala. Bizitza zeazkiro zuzentzen duan araudia. Zeatzegi, apaiz batzuei ez artzeko. Baiña, duan bigarren akatxa, askoz aundiagoa da: bakoitzari bere ondasuna uztea, alegia. "Dana danantzat"ura, gizon aientzat gogorregia omen zan. Ta arazoari buruz: "Nostris temporibus persuaderi non potest", dio. Alkar bizitza osoro eraman nai dutenen arloa, berriz, Gotzaien eskuetan uzten da.

Onela antolatutako alkar-bizitzak, ia eunkada batean dirau, Karolingio altsuak agintari dirala. Oiek 789'an emandako lege batek alazon: "Qui ad clericatum accedunt volumus ut illi canonicè secundum suam regulam omnimodis vivant".

Garai artan, len ere erabillitako "canonici" itza, arrunta biurtu zan, eliz batean serbitzeko itza emana zeukaten apaizak izendatzeko. Edota eliz orretako "canon" edo matrikulan idatzita zeuden gizonak señaletzeko.

Kanonigo auen biziera ta ordungo mon-

jaena, berdintsua izan bide zan, guk ezezik, berak ere kanonigo ta monjeak, ez baizuten goga-
garbirik izan bear arloari buruz, Karlomagno'k
Tours'ko Martin deunaren konbentuko klerigoei,
onoko au esateko: "Aliquando enim monachos, ali-
quando canonicos, aliquando neutrum vos esse di-
citis".

Apaizen bizikera au oso zabaldua da-
ger bederatzigarren mendean. Esandakoaren adi-
bidez, Italia'ko Katedral auetan: Bolonia, Fer-
rara, Gubbio, Torino... Frantzian: Avignon, Be-
sançon, Bruges, Chartres, Cambrai, Metz, Tou-
louse, Tour... Españin: Sevilla, Zaragoza...

Danok dakiguna da amargarren eunkadako
elizgizonen lur jotzea. Erri-agintariak, etze-
gokien arloan aurreraegi joanik, bereganatu du-
te elizgizonen aukeratzea. Ta noski, merezi e-
tzuten asko, klerigo biurtu dira. Eta gero, Si-
monia, konkubinato ta oiek nagusi. Ots: anarkia.
Gauzak ola, nola iraungo klerikoen alkar-bizi-
tzak? Ba-dira alare, gutxi izan arren, gau illu-
nean zeruko izartxo batzuen antzera, elkar-bizi-
tza osoro daramakiten etxeak.

"Burni-aro" onek asko ezin iraun nun-
bait, eta ondorengo gizaldikoak bizikera egin
ederretsi, ta berritzeari gogor emanak dakusguz,
Cluny'ko fraideak gidari. Klemente II Aita Santu
dala berritze onek gorenen aulkia ere irabazi
du. Une ontatik, Aita Santuaren eginkizun bere-
zi auen artean, lenengo bezela dager elizgizonen
zuzentzea. Ba-du laguntzaillerik pranko, gartsu-
enak Pedro Damian deuna ta Cluny'ko Hildebrando
aundia diralarik. Aien ustez, ordea, zuzenbide
bat besterik ez da: elizgizonen alkarbizitza;
baiña "dana danana" dala, iñork ezer bererik
gordetzeke. Ara emen 816'ean Frantzi guztirako
Aix-la-Chapelle'an eman zan araudiren bereiztea:
"Dana danana" izan zedilla. Oraingoan, xeetasu-
netan sartu gabe, au agintzen da: elizgizon guz-
tiak, iñork bererik gordetzeke, alkarbizitza
egin dezatela (Erroma'n 1059'ko Eliz-Batzarraren
erabakia).

Cluny'ko Hildebrando Elizaren buru
izatera eltzen danean (1073-1085), indar berritu-

rik darraio len zekarren lanari. Eta onela zema-
tzen ditu, aren esanetara jarri nai ez dutenak:
Ez daukazute beste biderik; edo elkar bizitzari
ezarri, edo zuen ondasun-bidea (prebenda) Gotzai-
en eskuetara itzuli". "Quod si neutrum, quod
absit, facere recusatis ex autoritate Dei Omni-
potentis et sanctorum Apostolorum Petri et Pauli,
omnium ecclesiarum introitum vobis, usque ad
emendationem congruam, prohibemus". Olaxe leun-
-leun zuzentzen zaie Hildebrando aundia.

Gaitzak, ordea, lan aundia dauka egiña,
eta ezin zuzenduko dira guztiak. Eta puskatuko
da gaur oraindik puskatua arkitzen dugun apaiz-
-taldea.

Alkarbizitza oso-osorik besarkatzen du-
tenak, "Arauduen Kanonigoak" deituko dira. Alkar-
bizitza gogorregi dirudion taldeari, "klero se-
kular" esango zaio. Azkeneko auek Katedral edo
kolegiata bateri ezarriak baleude, berriz, "ka-
nonigoak" soil-soillik deituko zaie. Batzuen bes-
teengandiko bereiztasuna, orixe izango da, ba:
alkarbizitza edo ez.

Ara orain garbi, edestiari esker, "Arau-
duen Kanonigo" bi izenide, sinonimo oien esanaia:
"kanonigo" dalakoa, danana ta aspaldi aspaldikoa;
"Araudun" berriz, bereiztale.

Amaikagarren mendetik gatoz, ba, nor-
bera bere bidetik. Gaurdaino bata bestearen be-
rririk gabe ta oso aldenduak. Baiña "klero seku-
lar" esan dugun ori, bide berriak urratzen ditua-
lakoan-edo, zaarretara jotzen ote duan gaude.
Ekipoan lan egiteko gogoa-edo, nabari da nunai,
gazteen artean batez ere. Ta gogoa ezezik, egin-
tzak ere ugaritzen dakusguz.

Bestalde, arauduen kanonigoak ere,
praille bizitzari zeozer utzirik, apaiztasunari
gero ta emanagoak arkitzen ote ditugun, esan li-
teke.

Bi zatiak, inguratzera, alkartzera ote?

Baiezkoa diote gaurko joerak, eta sin-
tesis ori noiz lortuko gaude, guztiontzat ori
dala onena uste dugunok.

Lasa'tar Prantzisko
Araudun Kanonigoa.